

Bombay Baby

Voor Ulrik

Sonia Faleiro

Bombay Baby

Portret van een bardanseres

Vertaling Ernst de Boer en Ankie Klootwijk

Nieuw Amsterdam *Uitgevers*

Inhoud

De vertalers ontvingen voor deze vertaling een werkbeurs van het Nederlands Letterenfonds

© 2011 Sonia Faleiro

Oorspronkelijke titel *Beautiful Thing*.

Inside the Secret World of Bombay's Dance Bars

Oorspronkelijke uitgever Canongate Books

Alle rechten voorbehouden

© 2011 Nederlandse vertaling Ernst de Boer en Ankie Klootwijk

Tekstredactie Nelleke Vermeer

Ontwerp omslag Philip Stroomberg

Ontwerp binnenwerk Yulia Knol

Omslagbeeld DreamPictures/Getty Images

Foto auteur Ulrik R. McKnight

NUR 686

ISBN 978 90 468 1171 9

www.nieuwamsterdam.nl/faleiro

Deel I: januari 2005

'Wedden? Elke man hoor, altijd' 11

'Manohar wilde dat ik model werd. Hij zei dat ik *bootiful* was' 29

'Een goede bardanseres bestelt en belazert de klant' 45

'Mijn moeder is dik. En heel erg simpel' 66

'Ik wacht op een buitenkans, *jaar*. Ik hoef geen lullig bijrolletje' 77

'Het is wat waard om in iemands armen te liggen, ook al zijn het de armen van een dief' 84

'Ik hou ook van jou, janu!' 94

'Ik ga je villen en ik gooi de vellen voor de honden!' 104

'Het gelukkigste meisje van de wereld' 127

'Als ik val, wie zal dan mijn uitgestoken hand pakken?' 140

'Ik verkoop watermeloenen. Watermeloenen en horloges' 156

Deel II: september 2005

'Hoe voelt dat nou om werkloos te zijn?' 175

'Ze drinken allemaal! Ze slaan er allemaal op los!' 182

'Als er iets gebeurt, ren! Ren zoals Sita voor Ravan had moeten wegrennen' 194

'Ze hebben me een lesje geleerd. De hele nacht lang' 219

'Ga verder. Blijf weg. Laat me met rust' 231

'Als die randi's eenmaal in Dubai zijn, is hun *chamri* van mij' 237

'Zeg me, zie je het?' 249

Dankwoord 251

'Mijn verhaal is het beste dat je ooit zult horen.

Het allerbeste, begrijp je?

Dus kom dichtbij.

Dichterbij!

Oké, klaar?'

Deel I
Januari 2005

1

'Wedden? Elke man hoor, altijd'

Leela zei tegen mij dat ze mooi was. En terwijl ze zichzelf stond te keuren voor een passpiegel, gehuld in een hemd en boxershort van de klant die op het bed naast haar lag te slapen, kon ik het alleen maar met haar eens zijn.

Ze was niet lang, gaf ze toe. En haar borsten waren nep: de bh die ze droeg was opgevuld. Door haar schouderlange haar liepen goudbruine strepen, en de kleur van haar ogen was anders dan die van alle andere meisjes uit haar geboortestad in het noorden, Meerut. Ze hadden die fluwelige mauve kleur die de hemel soms aanneemt op dagen dat het wel eens zou kunnen gaan regenen. Als een klant gebarend vroeg: 'Asli? Ya nakli?' Echte kleur? Die ogen van je? deed Leela net alsof ze niet begreep dat hij de kleur van haar ogen bedoelde en wierp ze hem een spottend lachje toe tot hij, overmand door nerveuze opwinding, het gevoel kreeg dat hij iets had gezien wat hij eigenlijk niet mocht zien – de romige ronding van haar chocoladekleurige borst tussen de metalen haakjes van haar saribloes.

Maar het meeste had Leela gewoon bij haar geboorte meegekregen, en vooral op deze natuurlijke 'booty', 'door God zelf geschapen', was ze trots. De andere meisjes, zei ze, waren 'zwart als Bengalezen', en als die de Dreamflower-poeder die ze steevast opbrachten voordat ze de deur uitgingen eenmaal van hun gezicht hadden geboend, waren ze niet mooier dan de bedelende apen die bij de Hare Krishna-tempel verderop in de straat bananen uit de handen van de gelovigen gristen.

Hoe anders was Leela. Ook als ze zich helemaal had uitgetrokken,

met inbegrip van haar slip en bh, was ze nog steeds een wereldwonder vond ze – enigszins vergelijkbaar met de Taj Mahal in Agra die in het maanlicht lag te baden.

Hoewel ik niet van alles wat hierboven staat getuige heb kunnen zijn, kan ik er wel het volgende over zeggen: Leela had een volmaakt hartvormig gezicht, zo'n gezicht dat modetijdschriften gebruiken om te laten zien hoe je make-up bij verschillende gezichtsvormen moet aanbrenge. Ze had fluweelzachte, fraaie handen en voeten, die glanzend bruin waren, net als haar teint. Haar ringloze vingers hadden harde, vierkante nagels, die goed van pas kwamen als ze vond dat het te vol werd op de dansvloer. En Leela was zich maar al te goed bewust van haar kleine, elegante neus, waarmee ze pronkte als met een verlovingsring. Op avonden in de dansbar dat ze het nodig vond haar bh verder op te vullen met biljetten van honderd roepie, liet ze zich alleen van opzij zien.

Maar schoonheid was niet alles. Hoe je gekleed ging maakte het verschil tussen vijftig en vijfhonderd roepie.

Wat je tegen je klant zei als hij deed alsof hij geen zin had om weer een hele avond alleen maar naar je te mogen kijken, was cruciaal. En ook de manier waarop je het zei. Herinner je je de wijze woorden van de legendarische courtesane Umrao? 'Niemand weet zo goed te beminnen als wij: diepe zuchten slaken, bij het minste of geringste voorwendsel in tranen uitbarsten, dagenlang niet eten, dreigen arsenicum in te nemen...'

Umrao was een schoonheid, maar ze was vooral legendarisch geworden met haar *nakhra*, de schijn die ze wist te wekken. Leela begreep dat haar beroep dit meebracht en dus bleef ze scherp, 'scherp' zei ze, 'als een scheermes.'

'Wedden?' zei ze, 'elke man hoor, altijd. Een *hifi*-man, jóúw soort man. Ik haal hem zo binnen, net als een visser met een braamvis doet.'

'Wedden?' daagde ze me uit, en op avonden dat ze dronkemenspraak uitsloeg en onvast ter been was, wanneer haar haarwortels, die net zo zwart waren als haar echte oogkleur, zich

genadeloos blootgaven onder de twintig watt-peertjes van haar ¹ *Bedroom-Hall-Kitchen* flat (BHK), glansde er iets van hoop in haar ogen.

Leela vroeg om moeilijkheden omdat moeilijkheden gratis waren.

'Wedden?' Ze rekte mijn bh-bandje uit en liet het terugschieten.

'Wedden?' Ze deed net of ze me wilde branden met de eeuwige Gold Flake tussen haar vingers, tot ik riep: Ik geloof je Leela! Jij wint.

Dat zei ik niet om haar te sussen. Leela was een winnaarstype; het soort meisje dat je aan je zijde wilde hebben als je op vrijdagochtend voor het Churchgate-station je lootjes kocht.

Ze won het van haar minnaar Purshottam Shetty. De getrouwde man en vader van twee kinderen met zijn scherpe gelaatstrekken en korte beentjes, was haar 'echtgenoot', en naar alle maatstaven, zelfs die van de dansbar, was zij zijn scharreltje. Maar toch was wat ze van hem kreeg waardevoller dan wat ze voor hem opgaf, zei Leela, en ze klonk als een kind dat tegen haar moeder blijft volhouden dat ze best in de regen kan spelen zonder kou te vatten. Ze won het van haar moeder, Apsara, hoewel Leela geen eerlijk spel speelde. 'Apsara' betekent 'hemelse nimf', maar Leela's moeder woog ruim tachtig kilo en had een gezicht als een snijplank. De oranje stompjes van haar tanden staken zo ver uit dat ze bij een ander gezicht hadden kunnen horen. Als ze haar mond opendeed, zei de dochter over haar moeder, klonk ze als een geluidscassette waarbij iemand op de fast forward-knop had gedrukt. Als ze ergens binnenkwam – deed Leela er nog een schepje bovenop – was het of het licht uitging. 'Wat ben je toch dik!' krijste ze vaak. Het interesseerde haar niet of haar grapje, als het als grapje bedoeld was, leuk was en het liet haar koud dat haar moeder het vervelend vond.

En Leela won het van haar vader Manohar. Maar dat was lang nadat hij begonnen was haar te verhuuren aan de *ghoda's*, de

politieagenten, tegenover haar school. Toen ze haar haar maagdelijkheid ontnamen, vloekend dat ze het koord van haar *salwar kameez* zo stevig had dichtgeknoopt dat het wel een zak *atta*, graan, leek die ze voor de winter bewaarde, zag zij alleen de pagodebomen die rond het politiebureau stonden. Hun bladeren hadden zich heel dicht naar elkaar toe gebogen, leek het wel, om over haar te roddelen en zich te verbazen over haar schaamteloosheid.

Toen ik Leela leerde kennen was ze de best betaalde bardanseress van Night Lovers, de dansbar waar ze werkte, en misschien wel van heel Mira Road, de overvolle wijk in Bombay waar ze toen woonde. Ik was journalist en deed onderzoek voor een artikel over de bardanseressen van Bombay. Het artikel werd niet gepubliceerd omdat het geen 'nieuws waarde' had. Niemand wilde lezen over dansmeisjes aan de zelfkant van de maatschappij – een groep die er altijd al leek te zijn geweest. En toch zocht ik keer op keer een excuus om Leela nog eens op te zoeken.

Ik wil proberen uit te leggen hoe dat kwam.

Leela werd betaald om voor mannen te dansen. En net als de meeste mensen die ik kende, had ik die bardanseressen alleen maar in Bollywoodfilms gezien – niet als de heldin, maar als achtergrondvermaak, eendimensionaal en in de marge; gemanipuleerd en mishandeld. Vanwege de beelden in die films begreep ik helemaal niets van Leela's succes en optimisme, van haar onweerstaanbare levendigheid en vrolijkheid die me bij onze eerste ontmoeting zo opvielen.

Algauw ontdekte ik dat we totaal verschillend waren. Leela was een vrije geest. Ze leefde volgens haar eigen morele code, ze hield zich niet aan religieuze geboden en tegen een klant kon ze doodleuk zeggen: '*gaand meri chaat*', lik m'n reet. Ze was beslist geen heilige. Maar juist die tekortkomingen maakten haar menselijk; zelfs haar ongrijpbaarheid was betoverend. Het duurde zes maanden voordat ik erachter kwam waar ze eigenlijk vandaan kwam. Ze zei dat ze zich gedwongen zag tegen betaling met mannen te slapen, hoewel ze zoveel geld verdiende dat ze niet wist

waar ze het allemaal moest verstoppen. Ze zei dat haar gevoelens voor Shetty oprecht waren en ze vroeg zich af waarom hij haar liefde niet beantwoordde op de manier die zij wenste – als een smoorverliefde pantoffelheld zoals die werd vertolkt door Amitabh Bachchan in de film *Baghban*, waarbij ze van begin tot eind had moeten huilen.

Het enige dat Leela wilde, vertrouwde ze me toe met een zucht zoals Meena Kumari die in de film *Pakeezah* slaakt, was verliefd worden en huisvrouw en moeder worden.

In Leela's ogen was onze vriendschap een avontuur. Ze was zeven jaar jonger dan ik, maar alleen zij kon me leren wat ik wilde weten – de waarheid over een wereld die me fascineerde, me intimideerde, en die me, toen ik haar beter leerde kennen, gefrustreerd en wanhopig achterliet.

Toen we met elkaar kennismaakten, woonde ik in het Manhattan van Bombay, in het zuidelijke puntje van de stad. Sommige mensen noemen Zuid-Bombay een 'stad' – een stad binnen de metropool Bombay, een plaats die zo speciaal is dat hij recht heeft op zijn eigen grenzen.

De Engelsen hadden hun stempel op Zuid-Bombay gedrukt met luisterrijke, monumentale gebouwen met kalkstenen koepeldaken en glinsterende witte zuilen. Zuid-Bombay heeft weidse straten, die geveegd worden, en eeuwenoude bomen met waaivormige bladeren, waartussen de duiven af en aan vliegen. Het heeft de Four Seasons, het Taj-hotel waarop een aanslag is gepleegd, en het Taj-hotel waarop geen aanslag is gepleegd. Het heeft sushibars en cafés waar je dertig verschillende soorten brownies kunt krijgen. Het is het domein van mannen in Cavallipakken en van vrouwen die graag Lanvin dragen; stellen die aan iedereen die ze tegenkomen vertellen dat *Vogue* hen ooit tot 'de beau monde van Bombay' had gerekend.

Aan het andere eind van dit oogverblindende spectrum, dat niet alleen Zuid-Bombay maar heel India karakteriseerde, stonden de straatkinderen op hun blote voeten, die in hun stoffige smerige vodden bij het ene verkeerslicht illegale uitgaven van

Gladwell, Rowling en Roy aan de man brachten en dan brutaalweg een lift naar het volgende stoplicht vroegen.

Waar Leela woonde waren geen koepels, geen zuilen, geen sushibars. Je droeg geen chique *minaudière*, maar je droeg een *thaili*, een plastic tasje; en als je modieus wilde doen een nepleren tas met een hengsel van metalen ringen. Je had er natuurlijk ook restaurants en hotels, maar als je buiten Mira Road woonde, was het niet waarschijnlijk dat je er ooit van had gehoord of dat je erheen zou willen.

Het uitzicht was ongewoon – zoutpannen, maar ook weer heel gewoon – met aftandse auto's die over gaten in het wegdek stui-terden, groepjes zwerfhonden die fietsers achternazaten. Met woonkazernes die eruitzagen als gigantische waslijnen, met een ingewikkeld traliewerk voor ieder raam en ieder balkon. De gebouwen leken daardoor op gevangenissen en hun bewoners, als ze naar buiten gluurden, op gevangenen.

Ondanks het overduidelijke verschil tussen onze werelden was Leela niet nieuwsgierig naar die van mij. Ze vroeg een keer hoeveel ik verdiende en of ik met jongens 'omging', en als dat zo was, hoeveel die dan verdienden. Maar verder wist ze bijna niets over mijn leven; ze wist niet eens waar ik woonde. Dat wist Leela niet omdat ze niet luisterde. Leela wilde alleen maar gehoord worden. En de beste manier om dat voor elkaar te krijgen, wist ze, was niet van onderwerp te veranderen als zijzelf het middelpunt van het gesprek was.

Dus onze vaak eenzijdige relatie kan als volgt worden gekarakteriseerd: ik belde Leela. Als zij mij nodig had, liet ze de telefoon één keer overgaan, en verwachtte dat ik terugbelde.

Maar voorlopig keren we terug naar die eerste dinsdag in het nieuwe jaar, toen Leela's enige zorg was of die middag in een handgemeen zou eindigen. Ik was onverwacht bij haar langsgegaan en nadat ze me de hand had geschud, gebaarde ze naar de gestalte die zijn roes lag uit te slapen. 'Dekho, lund-fakeer,' zei ze onbarmhartig. Moet je die fucker daar zien liggen.

Ik bestudeerde het gezicht van de man – overdekt met littekens, opgeblazen, bezaaid met stoppels – zoals ik met een beest zou hebben gedaan dat ik onder het bed had ontdekt. Ik kwam niet dichterbij. Ik zocht naar tekenen die op agressie duiden. En ik vroeg me af of de man uit zichzelf weg zou gaan, of dat Leela en ik ons voordeel moesten doen met zijn benevelde toestand en hem de flat uit moesten schoppen.

Hoe heet hij? fluisterde ik.

Leela haalde haar schouders op.

Wat moeten we nou doen? spoorde ik haar aan.

Ze gaapte.

We hadden het net zo goed over een vreemde kunnen hebben.

Toen realiseerde ik me dat we het inderdaad over een vreemde hadden. Leela stelde haar klanten bijna nooit vragen – ze interesseerden haar niet. En uit principe spelde ze hen altijd leugens op de mouw.

Op dat moment herkende ik hem, of herkende ik liever gezegd het onregelmatige litteken dat vanaf de zijkant van zijn voorhoofd naar zijn kin liep. Het was een litteken dat hij, zoals Leela graag geloofde, in een bendeoorlog had opgelopen, toen hij een moordenaar diens .45 afhandig maakte. Als ik me niet vergiste lag hier voor mij de manager van hotel Pure Vegetarian opgerold op het bed, een man die door zijn obers een *bhonsdi ka* werd genoemd, een hoerenzoon, omdat hij hun fooien inpikte; een man die zichzelf verwond had toen hij een mondvul *paan* wilde uitspugen en daarbij van de treeplank van de lokale trein was gevallen. Als ik het bij het rechte eind had, keek ik naar een man wiens vrouw, daar waren Leela en ik het roerend over eens, een *basharam* was, een schaamteloze vrouw. Als ze bij kennissen in het gebouw langsging, paradeerde ze op haar slippers rond in een nachtjapon – wat gewoon was in hun straat – maar ze weigerde haar borsten met een *chunni*, een sjaal, te bedekken en onthulde daarmee, zelfs aan Feroze 'Andha' Bashir, de aan staar lijdende eierverkoper uit de buurt, dat ze dol was op lichtgroene bh's uit Thailand.

Leela wilde haar klant de deur uit hebben omdat ze het zakelijk wilde houden. Hij had zijn zaakjes afgehandeld en nu, vond ze, moest hij opsodemieteren, *patli gali se*, zo snel mogelijk. Maar ze had ook haast omdat ze moest optreden in Night Lovers, dat eigendom was van Shetty.

Omdat ze ‘man en vrouw’ waren, zei Leela, moest ze zich strikt professioneel gedragen. Ze mocht dus absoluut niet te laat komen. Maar ze wilde ook geen klant in haar flat achterlaten, hoewel ze deze specifieke klant als *bhai* aanduidde en ‘broer’ waarschijnlijk wist dat Leela er nooit toe was gekomen de kapotte deurklink te laten repareren.

Afgezien van deze nalatigheid was Leela altijd met haar veiligheid bezig. Ze had altijd een stuk glas op zak en ze droeg een plastic fluitje bij zich, dat ze tot op heden alleen maar had gebruikt om haar favoriete liedje op te spelen, *Tujhe dekha to yeh jaana sanam*. En ze maakte zich voortdurend zorgen dat iemand haar zou chanteren.

Voor wie ben je dan bang? vroeg ik een keer.

‘Mensen maken misbruik van alleenstaande meisjes,’ hield ze vol.

Leela verstopte ansichtkaarten van ‘vriendinnen’ die in dansbars in Dubai werkten; ansichtkaarten uit oorden als Wild Wadi, Jumeirah Beach en Safa Park, oorden waarvan ze met genoeg betwijfelde of haar ‘vriendinnen’ er zelf ooit waren geweest. ‘Hoeren in chique oorden. ’t Zal wel!’

Ze versnipperde rekeningen van afhaalrestaurants en alles waarop haar echte naam en adres stonden, verscheurde ze of stak ze met haar aansteker in de fik.

Ze bezat geen foto’s van zichzelf of van anderen.

Ze had één mobieltje, maar drie simkaarten, en de extra kaarten verstopte ze op de raarste plekken – in een schoen, of onder in een pot gedroogde rode pepers waarvan ze de steeltjes gebruikte om haar tanden te flossen, soms met een verstrooide blik in haar ogen, en op andere momenten doelbewust om haar tanden echt schoon te maken.

En ze vertrouwde niemand met de schamele spullen die her en der in haar flat stonden. Leela had een stalen Godrej-kast geërfd van een vriendin die met een rijke klant was getrouwd, over wie Leela jaloers opmerkte dat hij te oud was om zonder hulp te kunnen pissen. De kast puilde uit van de kleren – vijftientig paar jeans, een stuk of vijf riemen, en genoeg T-shirts om een winkeltje mee te vullen.

Ze sliep op een versleten matras, had een LG-tv en monsterde zichzelf in een grote passpiegel. Ze had een oude, stampvolle ijskast van het merk Kelvinator, waarvan de buitenkant beplakt was met stickers die ze gratis kreeg bij haar favoriete koekjes met komijnsmak, chocoladerepen en tubes tandpasta.

Leela verzamelde ook Ganesh-beeldjes, en ze was dol op elk van de tientallen beeldjes die ze bezat, net zoals een klein meisje dol is op al haar barbies. Maar ze hield niet zoveel van ze dat ze ze schoonhield.

Toen ik een keer bij haar kwam binnenlopen was een klant bezig ze met zijn zakdoek af te stoffen.

‘Ik moet ervan niezen,’ zei hij verontschuldigend.

Nu mompelde Leela in het oor van haar klant: ‘*Jan-uuu*, wakker worden, *jan-uuu*.’ Hij sliep verder. Ze verhief haar stem: ‘Knapperd! Hé, knapperd!’

De klant, die helemaal niet knap was, draaide zich naar haar om en ademde zwaar rochelend uit. ‘*Saala chutiya!*’ riep Leela uit en sprong van het bed. Fucking klootzak!

Leela’s klant stonk naar wodka, kip, uien, chilipepers en limoen, en hij was duidelijk geen hifi-super-*badiya*-tiptop type. Hij had geen manieren.

‘Eten betekent dat je er ook wat bij drinkt,’ beaamde Leela. Ze draaide haar sluke haar in een elegante wrong en zette die vast met een vieze lepel die ze onder het bed had gevonden.

Maar deze *maderchod*, deze klootzak, had haar ertoe weten te verleiden zoveel te drinken dat ze van haar stokje was gegaan en hem gratis seks had gegeven.

Hoe heeft hij dat gedaan gekregen, wat heeft hij gezegd?